

ПРОБЛЕМИ ТА ОЧІКУВАННЯ МСП ПІД ЧАС ВІЙНИ

за результатами дослідження «Україна: лідерство бізнесу в
післявоєнній відбудові»

Євген Ангел

старший науковий співробітник ІЕД

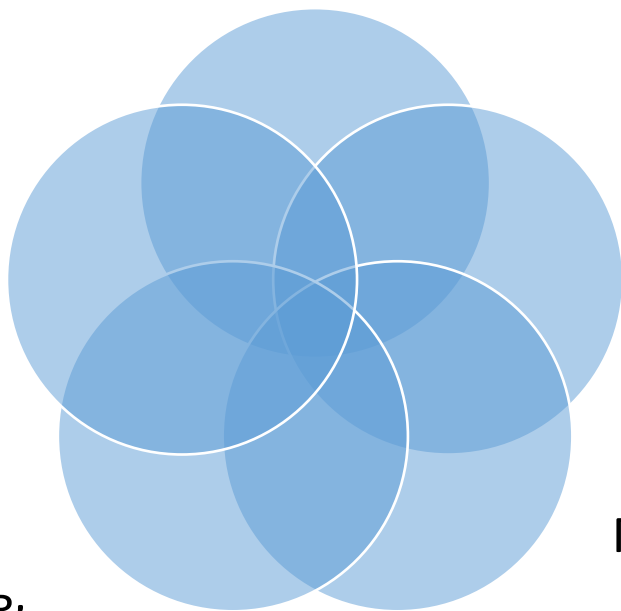
Київ, 23 травня 2024

ПРО ОПИТУВАННЯ

ВИБІРКА: у березні-квітні опитано 356 респондентів

Дані зібрано 18 березня до 22 квітня 2024

Сектори:
Переробна промисловість, торгівля, послуги, с/г

Мікро, малі, середні суб'єкти господарювання

Географія: 21 з 27 регіонів України

- Назва дослідження: **«Україна: лідерство бізнесу в післявоєнній відбудові»**
- Дослідження виконане Інститутом економічних досліджень та політичних консультацій (ІЕД)
- Дослідження має на меті провести два комплексні опитування представників малого та середнього підприємництва (МСП) для оцінки їхнього економічного становища, визначення основних проблем та викликів, з якими вони стикаються, а також збору інформації про їхню участь у процесі відновлення країни
- Опитування проведене за підтримки Центру міжнародного приватного підприємництва (CIPE). Погляди, висновки та рекомендації, представлені в дослідженні, належать авторам і можуть не збігатися з офіційною позицією CIPE або його співробітників.

Фактори, які обмежують зростання

Топ-10 факторів, які обмежують зростання (% респондентів)

Джерело: ІЕД

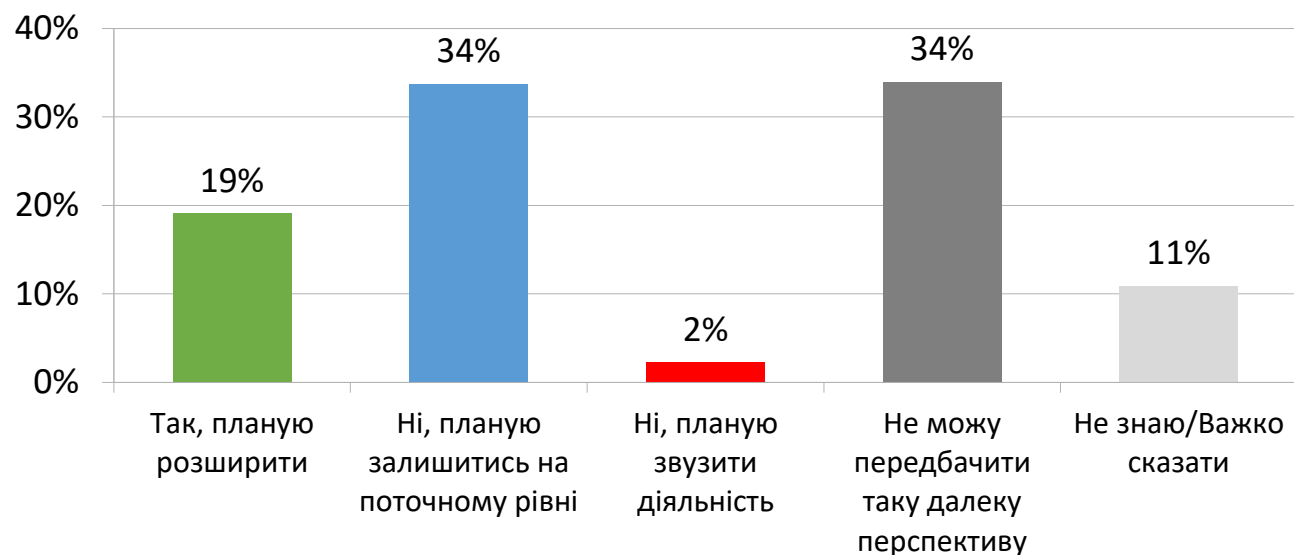
Топ-3 фактори, які обмежують зростання: ріст цін сировину/матеріали/товари, брак робочої сили та зменшення попиту

- Зростання цін на першій сходинці рейтингу перешкод – вказали більше половини опитаних (55%)
- На другій сходинці брак робочої сили внаслідок призову на військову службу та / або виїзду співробітників в інші місця – вказав майже кожен другий опитаний (48%)
- Зменшення попиту на третій сходинці (36% опитаних)
- Майже третина опитаних (32%) скаржаться на розрив ланцюгів постачання, а майже чверть (23%) – на складнощі з перевезенням сировини/товарів територією України
- 28% опитаних побоюються небезпечних умови роботи
- Про корупцію як перешкоду для зростання повідомили 10% опитаних. Водночас лише по 2% респондентів вказали про такі перешкоди, як неправомірні вимоги від правоохоронних органів, неправомірні вимоги податкових органів, перевірки державними контролюючими органами

Примітка: МСП мали змогу вибрати до 5 перешкод з переліку з 22 перешкод

Висока невизначеність довгострокових очікувань

Плани на наступні два роки, % опитаних

Джерело: ІЕД

- В довгостроковому періоді МСП мають високий рівень невизначеності: 34% МСП не можуть передбачити плани на наступні два роки, а ще 11% не можуть дати відповіді
- Лише 19% опитаних планують розширити діяльність власного підприємства протягом наступних двох років
- Найчастіше МСП не планують змін – 34% опитаних
- Оптимістично, що лише 2% опитаних планують звузити діяльність
- Висока невизначеність віддзеркалюється у в очікуваннях бізнесу щодо термінів старту активного відновлення економіки: 54% вважають, що активного відновлення можна очікувати в більш віддаленій перспективі ніж наступні два роки, а 12% – взагалі не очікують відновлення

Досвід блокування податкових накладних та відшкодування ПДВ

Досвід блокування податкових накладних,
% респондентів

Джерело: ІЕД

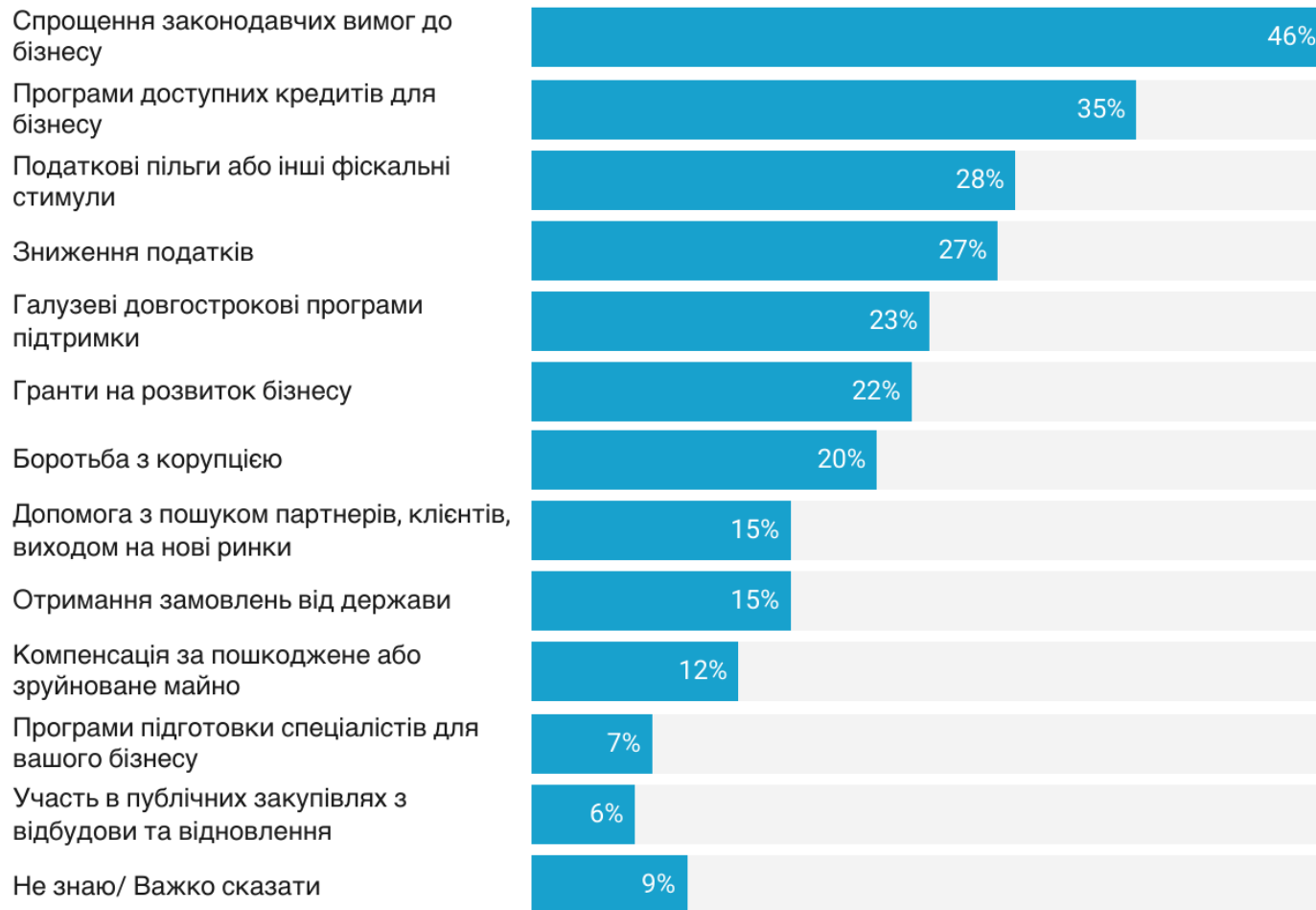
Досвід відшкодування ПДВ,
% респондентів

Джерело: ІЕД

Потреби бізнесу, «якщо війна завершиться завтра»

% респондентів

- Серед п'яти головних потреб МСП, «якщо війна завершиться завтра», це спрощення законодавчих вимог до бізнесу (46% опитаних), програми доступних кредитів (35%) та податкові пільги або інші фіскальні стимули (28%), зниження податків (27%) та галузеві довгострокові програми підтримки (23%)
- Також МСП часто потрібні гранти на розвиток бізнесу (22%)
- Очікують боротьбу з корупцією 20% опитаних
- Допомоги з виходом на нові ринки, пошуком партнерів та клієнтів потребують 15% МСП
- Лише 9% не можуть висловити своїх потреб

Примітка: МСП мали змогу оцінити, що потрібно для зростання їхнього бізнесу в умовах, «якщо війна закінчиться завтра» (респонденти могли вибрати до 4 варіантів відповіді)

Джерело: ІЕД

Очікувані реформи в 2024 році

% респондентів

Джерело: ІЕД

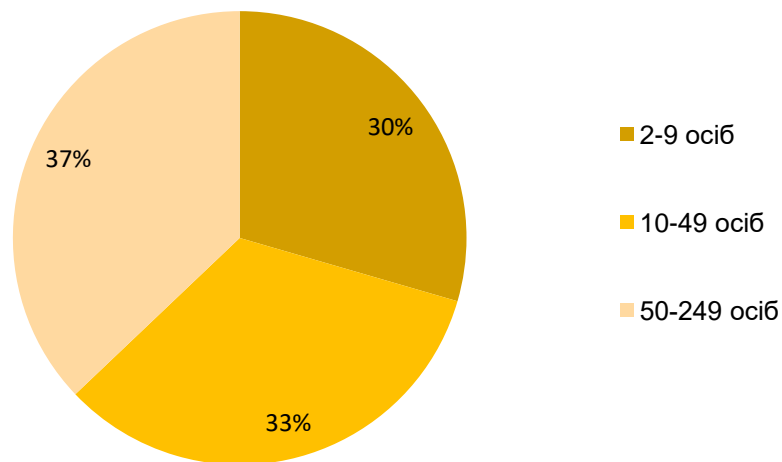
- Запровадження прозорих та ефективних механізмів для відшкодування збитків громадянам та бізнесу за втрачене під час війни майно – найбільш очікувана реформи (40%)
- Більше третини опитаних (36%) вказують на необхідність змін до мобілізаційного законодавства, які забезпечать баланс інтересів економіки та оборони, ефективну процедуру е-бронювання працівників
- На третій сходинці очікуваних реформ – необхідність масштабної дерегуляції, мінімізації кількості дозволів та ліцензій (27%)
- Впровадження державної програми страхування воєнних ризиків очікують 26%
- 21% опитаних очікує переобрання керівництва ДПС, ДМС, БЕБ міжнародними експертами, переатестації всіх кадрів

Примітка: МСП мали змогу вибрати до 4 реформ з переліку

Портрет опитаних МСП

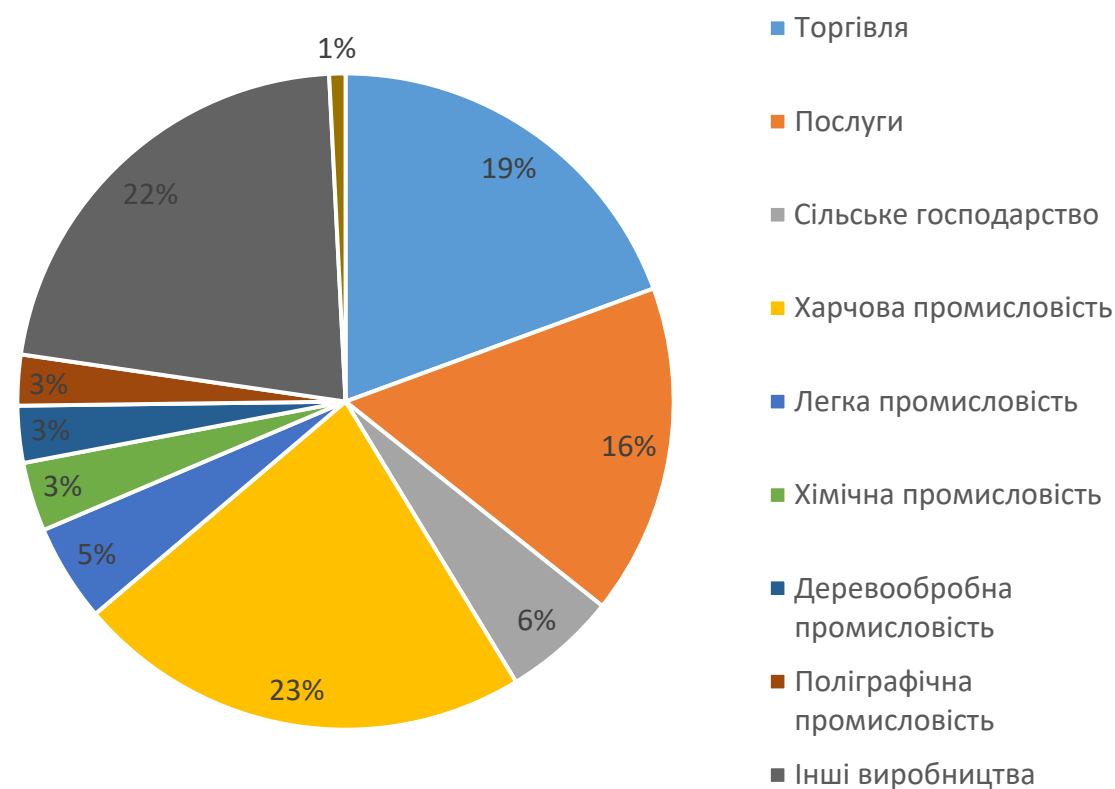
- У вибірці приблизно порівну представлені суб'єкти мікро (30%), малого (33%) та середнього розміру (37%)
- Серед промислових галузей найкраще представлені харчова (22% опитаних), легка (5%), хімічна (3%), деревообробна (3%) та поліграфічна (3%) галузі
- Частка представників торгівлі – 19%, а послуг – 16%
- Серед опитаних 6% є представниками сільського господарства, 1% – будівництва

МСП за розміром суб'єктів, % опитаних

Джерело: ІЕД

МСП за сектором/галуззю, % опитаних

Джерело: ІЕД

Методологія

Це дослідження «Україна: лідерство бізнесу в післявоєнній відбудові» має на меті провести два комплексні опитування представників малого та середнього підприємництва (МСП) для оцінки їхнього економічного становища, визначення основних проблем та викликів, з якими вони стикаються, а також збору інформації про їхню участь у процесі відновлення країни. Ці опитування допоможуть зрозуміти конкретні потреби МСП та сформувані політику для їх кращої інтеграції в зусилля з відновлення економіки, включаючи участь у державних закупівлях та впровадження стандартів доброчесності.

Для проведення дослідження було розроблено дві анкети, як містять 1) спільні запитання для відстеження динаміки змін 2) спеціальні запитання. В процесі розробки чернетку анкети мали змогу коментувати представники провідних бізнес об'єднань та аналітичних центрів.

Дані було зібрано за допомогою поєднання декількох методів збору даних: телефонне інтерв'ю представників бізнесу із внесенням відповідей до онлайн-форми інтерв'юерами та, у невеликій кількості випадків, самостійне заповнення онлайн-форми представниками підприємств, які під час попереднього телефонного контакту висловили бажання самостійно внести дані до онлайн-форми.

Опитування проведене за підтримки Центру міжнародного приватного підприємництва (CIPE). Погляди, висновки та рекомендації, представлені в дослідженні, належать авторам і можуть не збігатися з офіційною позицією CIPE або його співробітників.

Центр міжнародного приватного підприємництва (CIPE) спрямовує свою діяльність на зміцнення демократії у всьому світі шляхом розвитку приватного підприємництва та провадження орієнтованих на ринок реформ. CIPE є однією із чотирьох основних інституцій Національного фонду підтримки демократії США та пов'язаною структурою Торгово-промислової палати США. Починаючи з 1983 року, центр тісно співпрацює з провідними бізнесменами, політиками та представниками громадянського суспільства у розбудові інституцій, наявність яких є критично важливою у демократичному суспільстві. До ключових сфер діяльності CIPE належать екосистеми підприємництва, демократичне правління, відстоювання інтересів підприємців, боротьба з корупцією та етика підприємництва.

Наші контакти

website:

www.ier.com.ua

e-mail:

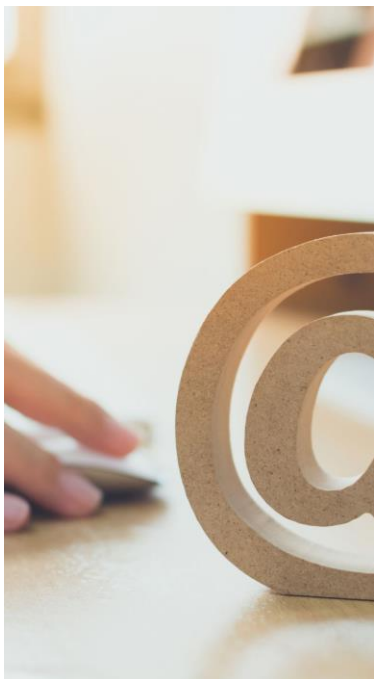
anhel@ier.kyiv.ua
kuziakiv@ier.kyiv.ua

Facebook:

<https://www.facebook.com/IER.Kyiv/>

Twitter (in English only):

https://twitter.com/IER_Kyiv

ІНСТИТУТ
ЕКОНОМІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
ТА ПОЛІТИЧНИХ КОНСУЛЬТАЦІЙ